

PLÁNA, VUORUHEAPMI JA RUTIINNAT?

SPECTRUM 5.0 IMPELEENTEREN – PROŠEAKTA

2015-2020

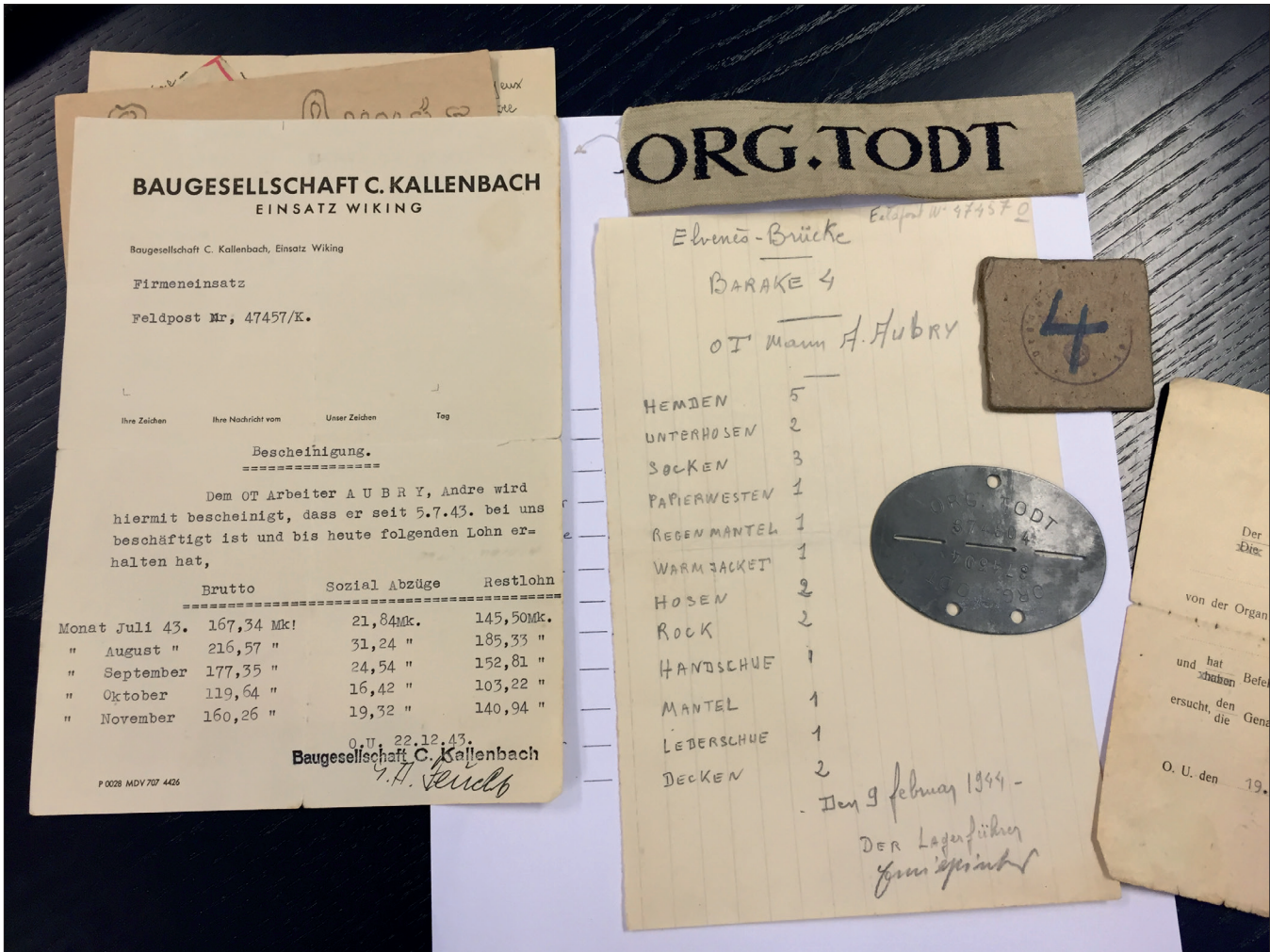

VARANGER MUSEUM IKS
Vardø · Sør-Varanger · Vadsø

 Kulturrådet

Deanu ja Várjjat Museasiida
Tana og Varanger Museumssiida
Teän da Va'rjjel Mu'zeisiida

Ovdasiidogovva: Govvideaddji: Ellisif Rannveig Wessel, 1900 oamasteaddji: Várjjat musea, Grenselandsmuseet

Innholdsfortegnelse

Láidehus	2
Prošeakta Plána, Vuoruheamit ja Rutiinnat	3
Álggaheapmi	5
Njuolggadusat	7
1.0 Dávviid vuostáiváldin	8
1.1.1 Rutiinnat ja prosedyrat	8
2.0 Sisaváldinčoahkkin	9
3.0 Háhkan ja lasiheapmi	11
3.1.1 Rutiinnat ja prosedyrat	11
4.0 Sajusteapmi ja sirdin	12
4.1.1 Rutiinnat ja prosedyrat	12
5.0 Katalogiseren	13
5.1.1 Rutiinnat ja prosedyrat	14
6.0 Objeavttaid luoikkahallan/luoikan/luoikkaheapmi	15
6.1.1 Rutiinnat ja prosedyrat	15
7.0 Luobaheapmi, jávkadeapmi ja geahpedeapmi	16
7.1.1 Rutiinnat ja prosedyrat	17
8.0 Fievrrideapmi, dáhkádus ja garantiijaortnegat	18
8.1.1 Rutiinnat ja prosedyrat	19
9.0 Retrospektiiva dokumentašuvdna	19
9.1.1 Rutiinnat ja prosedyrat	20
10.0 Čoakkáldagaid konserveren ja seilluheapmi	21
0.1.1 Rutiinnat ja prosedyrat	22
Referánsat	24
Doahpagiidčilgen	25

Láidehus

Dát publikašuvdna galgá leat veahkkeneavvun museaide gos leat dušše moadde bargi geat háliidit váldit atnui SPECTRUM' standárdan iežaset čoakkáldathálddašeapmái. Dákko ovdanbuktojuvvo heivehuvvon veršuvdna mii vuodđuda dárogielat veršuvdnii Standard for samlingsforvaltning, SPECTRUM 4.0, mii lea jorgaluvvon ja man Norgga kulturráđđi lea almmuhan 2016:s.

Várjjat musea ja Deanu ja Várjjat museasiida/Tana og Varanger museasiida háliida giitit Norgga kulturráđđi doarjaga ovddas man oaččuimet museaprográmma bokte čoakkáldathálddašeamis 2015:s. Mii sávvat ahte dát oaivadus sáhtta veahkehit museaid seamma hástalusaiguin mat mis alddámet leat go leat vuodđudeamen standardiserejuvvon čoakkáldathálddašeami mii galgá váldit vára min oktasaš kulturárbbis, sihke dan ahte dat lea heivehuvvon unnit museaovttadagaide lea mielde olámuddui buktimin spectruma ođđa oktasaš standárda čoakkáldathálddašeamis. Go min museat geavahit sihke sámegeiela ja dárogeiela čoakkáldathálddašeames de lei lunddolaš ahte dát publikašuvdna maiddái almmuhuvvui guktuid gillii.

Ustitlaš dearvvuođaiguin

Prošeaktajoavku:

Synnøve Fotland Eikevik Camilla Carlsen Ingvild Pettersen

Prošeaktajođiheaddji *Prošeaktamielbargi* *Prošeaktajođiheaddji*
Várjjat musea Várjjat musea Deanu ja Várjjat Museasiida

Deanu ja Várjjat Museasiida:

Claus Pettersen Elisabeth Erke Mia Krogh (2018 rádjai)

Várjjat musea IKS

Tove Kristiansen Monica Milch Gebhardt Gry Andreassen Bodil Dago
Knudsen Inger Lene Nytingnes (Várjjat-arkiivva)

Prošeakta Plána, Vuoruheamit ja Rutiinnat

Ulbmil prošeavttain Plána, Vuoruheapmi ja Rutiinnat lea leamaš ráhkadit oaivadeami mii vuodđuda SPE-CTRUM ala, loktet kompetánssa museaid siste ja oažžut ovttat doaimbi ollislaš čoakkáldathálddašeami ja váldit atnui ovttat oktasaš standárda hámi terminologijias ja rutiinnain.

Prošeakta lea dahkan oaivila hástalusaide ja problematihkkii mat čuožžilit unnit museain. Dat váldá vuolggasadjin dan guovtti konsoliderejuvvon museaovttadahkii Nuorta-Finnmárkkus, Deanu ja Várjjat museasiida ja Várjjat musea IKS, mat gullet sierra hálddašanovttadagaide. Deanu ja Várjjat Museasiida / Tana og Varanger museasiida/Teän da va'rrjel Muz'ei-siida ja Várjjat musea IKS mat gullet sierra hálddašanovttadagaid vuollai main leat sierra doaimmanmáallet.

Deanu ja Várjjat museasiida / Tana og Varanger museasiida / Teän da Va'rrjel Muz'ei-siida (DVM / TVM) dasa gullet golbma historjjálaš musea ja okta dáiddamusea mii lea Nuorta-Finnmárkkus: Várjjat Sáme Musea / Varanger Samisk Museum Vuonnabađas, Deanu Musea / Tana Museum Buolbmágis, Á'vv Saa'mi mu'zei / Á'vv Skoltesamisk Museum Njávdamis ja Saviomusea/Saviomuseet Kirkonjárdgas.

DVM/TVM lea muhtun doaimaorganisašuvdna ja das lea ovddasfástádus museaid beaivválaš jodiheamis. DVM/TVM lea vuodđudussan organiserejuvvon ja vuodđuduvvui 2010:s. Vuodđudeaddjit leat Sámediggi / Sametinget, Máтта-Várjjat gielda/Sør-Varanger kommune, Unjárdga gielda / Nesseby kommune ja Deanu gielda / Tana kommune. Buot visttiid ja gullelaš čoakkáldagaid oamastit dat ieš guđet vuodđudeaddjigiellat, earret go Á'vv man oamasta Statsbygg. DVM/TVM ledje 2020:s oktiibuot 9,5 virggi juohkašuvvan museaid gaskka ja 2,2 virggi siidáhálddahasas. Vuodđudusa hálddašanguovlu lea Várjjat Sámi Musea / Varanger Samiske Museum Vuonnabađas. Museasiiddas lea jodiheaddji ja juohke museas iežas museajodiheaddji. DVM fásta ruhtadeaddjit leat Sámediggi, Romsa ja Finnmarkku Fylkagielda ja ruovttugielddat. DVM / TVM čoakkáldat sisttisdoallá oktiibuot

5 355 dávvira, 18 841 gova, 905 dáiddabarggu, 10 vistti ja arkiiva.

Várjjat musea IKS lea gielddaidgaskasaš fitnodat masa gullet golbma kulturhistorjjálaš ossodaga Várjjatvuona birra. Grenselandsmuseet Kirkonjárdgas, Vadsø Ruija kvenmuseum Čáhcesullos ja Vardø museum Várggáin. Čoakkáldagat, visttit ja ráhkadusat Kirkonjárdgas ja Čáhcesullos lea gielddaid oamastusas – Várggáin oamasta eanaš dat priváhta vuodđudus Vardøhus museumsforening mii lea seamma go dat musea mii vuodđuduvvui 1894:s.

Várjjat museas leat oktiibuot 25 bálkáhuvvon jahkedoaimma, mas leat 21,2 fásta virggi juohkašuvvan golbma ossodahkii. Várjjat museastivra Várjjat museas lea bajimuš jodiheamis, muhto beaivválaš doaimma jodiheamis hoavdda bokte ja dan lassin lea bálkáhuvvon ossodatjodiheaddji juohke ossodahkii. Njeallje daid fásta virggiin leat lokaliserejuvvon olggobeallai ossodagaid oktasaš doaimmaiguin.

Várjjat musea fásta ruhtadeaddjit leat Kulturdepartemeanta, Fylkagielda ja dat golbma oamasteaddjigiellat; Máтта-Várjjat, Čáhcesuolu ja Várggát.

Čoakkáldahkii gullet oktiibuot 29 878 objeavtta, 94721 gova, 297 hildomehtera priváhtaarkiiva, 297 analoga jietnaguoddit jietnamateriálaiguin, 51 digitálajietnaguoddit digitála materiálaiguin ja 4 filma/báddema ja 54 vistti/káijaráhkadusa gos leat 6 ráfáidahttonmearrádusa kulturmuitalága bokte.

Mii háliidat prošeavtta bokte geahčalit ja heivehit válljejuvvon osiid Spectruma rutiinnain, maid mii navdit heivvolaččamus midjiide. Bargu lea organiserejuvvon oktasaš čoakkáldahkan gos buohkat geat barget čoakkáldagaiguin min museaovttadagain leat bivdojuvvon searvat. Dáid čoakkáldagain leat mii mannan čađa mo otnáš práksis lea leamaš ieš guđet ovttadagain ja buohtastahtán guhtet guimmiidea-setguin ja njuolggadusaiguin ja rutiinnaiguin mat leat SPECTRUM:s. Dárkilis geahčadeami ja digaštallama maŋŋá válljiimet 10 njuolggadusa oktan gullelaš rutiinnaiguin ja prosedyraiguin mat ovdán biddjojuvvojit dán publikašuvnnas. Prošeaktajoavkku rutiinnaid čoakkáldat dahkkojuvvojit dán vuolul makkár rutiinat min mielas leat buot heivvolaččamus unnit museaide gos leat uhccán bargit ja váilelaš resurssat čoakkáldathálddašeapmái.

Álggaheapmi

"Museat sealluhit, dulkojit ja ovddidit olbmuid luonddu- ja kulturárbbi."¹

ICOMS musea ehtalaš njuolggadusaid mielde lea museain geatnegasvuohta háhkát, sealluhit ja ovddidit čoakkáldagaid mat sihkkarastet servodaga luondduárbbi, kulturárbbi ja dieđalaš árbbi. Dieid čoakkáldagain leat dehálaš oktasaš kulturbuorri mas lea dehálaš oktasaš kulturárbbi ja riikkaidgaskasaš riektesuojji. Dán servodatovddasvástádus lea hálddašandoaimmat mat sisttisdollet várrogasvuođa geatnegasvuohta, guhkesáiggi suodjaleapmi, dokumentašuvdna, beasatlašvuohta ja luobaheapmi ovddasvástádus vuolde.

Stuorradiggedieđáhus 49 Framtidas museum mii lea 2008-2009:s bidjá vuoddu mii lea ain norgga stáhta museapolitihkka:

"Museaid váldobargu lea čohkket, hálddašit, dutkat ja gaskkustit dieđuid dávviriin ja eará materiála duodaštusain, juogo dat lea luonddus šaddan dahje daid lea olmmoš ráhkadan. Vai sáhtta ovdán buktit diehtopotensiála materiála kulturdujiin fertejit museat deattuhtit vai ádde dahje ipmirda dávviriid geavahan dárkkusaid. Daid ferte "lohkat" ja dulkot vai ádde dahje ipmirda dan láhkai ahte dat lea olmmošlaš kreativehta ja doaimmaid boadusin."²

Museačoakkáldagat ožžot iežaset árvvu go dat-biddjojuvvot muhtun oktavuodda sisa. SPECTRUM lea riikkaidgaskasaš standárda ráhkaduvvon vai beassá hálddašit sihke museaid čoakkáldagaid nu go dat lea (fysalaš sealluheapmi) ja metainformašuvnna lassit mii gullá dávviriidda. Muhtun ulbmil čoakkáldathálddašeamis lea bisuhit buorre logaldallama čoakkáldagas ja sihkkarastit vai lea álki daid fas gávdnat.

"Kultuvra šaddá olbmuid ja dávviriid relašuvnnas. Ii leat ieš dat dávvir gal, muhto njulgestaga olbmuid ja elemeanttaid relašuvnnat, mii ráhkada dáin kultuvrra"³

Proveniensa lea prinsihpas dat mii addá dávvirii iežas árvvu ja sajádaga musea čoakkáldagas. Lea áibbas vuđolaš ahte sáhtta laktit rivttes dieđu rivttes dávvirii vai museaobjekta galgá deavdit jurddašuvvon rolla dieđu vuodđogáldun. Go okta objekta lahttuduvvo musea čoakkáldahkii

ja šaddá museasubjektan oážžu dat sierra juridihkaš stáhtusa ja riikkaidgaskasaš riektesuojji, juoidá mii earuha dan eará lágan objeavttain.⁴

Museaid arkiivvat:

"Priváhttaarkiivvat lea vuollit logus ja eai nu árvvus atnun, maidái Finnmárkkus. Sivvan dasa lea ahte Stáhtalaš, fylkagieldda ja gieldda orgánaid arkiivvat leat regulerejuvvon Arkiivalága bokte ja dikšojuvvojit albma láhkai systemáhtalaččat ja arkiivafágalaččat. Dehálaš kulturmuittut leat maid suodjaluvvon kulturmuittolága bokte, muhto arkiivvat mat leat báhcán priváhta doibmiin daid fertejit ovttaskas olbmot ieža váldit vára iežaset arkiivvain."⁵

Dát lea boadusin das go ii oktage almmolaš institušuvdna lea nammaduvvon váldit ovddasvástádusa priváhttaarkiivvaid sealluheamis ja čohkkemis, museat lea muhtun muddui vuostái váldán priváhttaarkiivvaid, muhto dainna lea uhcán bargojuvvon go veardida min čoagginpolitihkkii.

Lea dehálaš atnit mielas ahte čoakkáldathálddašeamis lea jotkkolaš proseassa mas lea fokus kvalitehtii ovdal kvantitehta. Dat lea stuorra ovdamunni go leat konkrehta mihtut barggus maid sáhtta maŋŋá dárkkistit, muhto sávahahti progresašuvdna ii galgga eretduvdit kvalitehta. Čoakkáldathálddašeamis lea áddjás ja dárkilis bargu. Dasa i lea okta guovddáš doaimma museain, ja dan ferte áddejuvvot ja vuoruhuvvot buot dásiin museas maidái jođiheames ja stivrras. SPECTRUM' atnui váldin(nu maidái buot ođđa systemaid adnui váldin) ferte sajáidahttojuvvot olles musea organisašuvdnii vai dat váldojuvvu vuhtii dego oktasaš ovddasvástádus mii čuovvu standárdda.

¹ ICOMs musea ehtalaš njuolggadusat; 2014: s.9

² Ist.meld.nr.49 (2008-2009) Framtidas museum – Forvaltning, forskning, fornying

³ Ilmmateriell kulturarv i museum; Planke, Moe og Walle; 2018: s.11

⁴ ICOMs museumsetiske regelverk; 2014: s. 15

⁵ IRegional Bevaringsplan for privatarkiv i Finnmark 2017-2027 – En guide til helhetlig samfunnsdokumentasjon, s. 4

Njuolggadusat ⁶

“Musea galgá sajáidahttit buot čohkkenbargguid čálalaš policydokumeanttaiguin, mat fas vuodđudit musea ulbmiliidda ja mat čuvvot gustojeaddji lágaid, njuolggadusaid ja konvenšuvnnaid.” ⁷

Spectrumas leat čađamanni njuolggadusat; márga unna ja gaskasturrodat musea eai leat dábálaččat formaliseren nu viidát go stuorát museat. Infrastruktuva lea maid nu ahte ii leat dárbu njuolggadusaid juohke áššái.

Čoakkáldaga njuolggadusaid sáhtta áddet dahje ipmirdat dan láhkai ahte dat lea musea guhkesáigedo-aibmaplánat, dat čilgejit veaháš musea čoaggima, magasineren, seailluhan ja gaskkustan plánaid. Dan lassin muitala dat maid juoidá mo čoakkáldaga dutkan lea organiserejuvvo.

Spectruma prosedyrain leat njeallje eará njuolggadusa ja čuovvovaš vuollekategoriijat :

- 1) Čoakkáldaga ovddideapmi
 - a) Vuostáiváldin
 - b) Háhkan ja lasiheapmi
- 2) Čoakkáldatinformašuvdna
 - a) Ásaheapmi ja sirdin
 - b) Inventára
 - c) Katalogiseren
 - d) Objeavttaid olggosaddin (luoikan)
 - e) Dokumentašuvnnaplánen/Retrospektiiva dokumentašuvdna
- 3) Čoakkáldagaid beassanlobi njuolggadusat
 - a) Luoikkaheapmi/deponiija
 - b) Luoikan
- 4) Njuolggadusat čoakkáldathálddašeapmái
 - a) Seailluheapmi

Čuovvovažžan bohtet heivehuvvon njuolggadusat mat leat boađusin prošeaktabargojoavkkus. Muhtun

prosedyrat leat sihkkorjuvvo dahje leat ovtastuvvon vai dahká beaivválaš čoakkáldathálddašanbarggu álkit ja njuovžilabbot unnit museaovttadagain. Juohke okta njuolggadus lea vuos presenterejuvvo álggos vuos definišuvnain ja de čilgehusain. Vuollečuoggán bohtet gullelaš rutiinnat ja prosedyrat. Arkiiva lea eanaš njuolggadusain gieđahallon sierra oassin.

1.0. Dávviid vuostáiváldin

Gieđahallat ja dokumenteret objeavttaid vuostáiváldima ja daidda gullelaš dokumeanttaid mat eai leat oassin čoakkáldagas. Objeakta masa musea ii leat vel addán objeaktanummira galget gieđahallojuvvo dán prosedyra mielde.⁸

Go musea oažžu vuostáiváldin fáldaga de galgá fá-galaš bargi vuostáiváldit fáldaga ja áimmahuššá dan. Buohkat museas galget dattetge diehtit mo musea gieđahallá vuostáiváldojuvvo objeavttaid.

Optimála dilli lea jus musea oažžu ovdagihtii dieđu ahte muhtun háliidat luobahit objeavttaid museii. Dat gal lea hárvanaš dáhpáhus, ja danne galggašii ge leat álkes vuostáiváldinvuohki gos addi oažžu guitte ja musea oažžu oktavuodadieđuid olbmos.

Čoakkáldatovddasvástideaddji soahpá dan maŋŋá de-aivadeami addiin vai oažžu dárkilabbot dieđuid objeavttas. Vuostáiváldon dieđuid vuolul man čoakkáldatovddasvástideaddji lea ožžon čoahkkimis galgá musea vuostáiváldinjoavku sáhttit dahkat kvalifiserejuvvo mearrádusa objeavtta viidásut eallima museas.

1.1.1 Rutiinnat ja prosedyrat

Rutiinnat vuostáiváldin oktavuodas: Vuostáiváldimis čállojuvvo guite mas leat guokte gáhpola main nubbi addojuvvo luobadeaddjai ja nubbi báhcá museai vai dat registrerejuvvo dego vejolaš lasiheapmin. Dasa merkejuvvo vuostáiváldin beaivi, namma ja okta-vuodadieđut addis masa lea lasihuvvon diehtun goas čoakkáldatovddasvástideaddji/registeráhton viežžá sisa dárkileabbo dieđuid farggamusat. Vuostáiváldima dahká čoakkáldatovddasvástideaddji jus dat lea

⁶ Dárogielat Spectrum veršuvnnaš gávdno čađa gaska dajaldat Policy, mii leat mearridan geavahit doahpaga njuolggadusat. Mii diehtit ahte dajaldat policy sisttisoallá veahá viiddit áddejumi, muhto prošeaktajoavku mielas doahpagiid erohus ii leat nu stuoris.

⁷ Spectrum 4.0 s. 6, Kulturrádet, 2016

⁸ Standard for samlingsforvaltning Spectrum 4.0: 2016, Kulturrádet

báikki alde. Ii mearkkaš dalán ahte objekta lea ožžon aksešuvdna stáhtusa dien dilis. Jus objekta galgá oažžut aksešuvdnastáhtusa árvvoštallojuvvo dat čuovvovaš čoahkkimis sisaváldinlávdegottis.

Arkiiva

Priváhtaarkiiva sisaváldima dahje sisaváldinfálaldaga oktavuodas galgá dáhphus merkejuvvot beaivegirjái ja maiddái viežžat dieđuid arkiivaskáhpain, hálddašanguovllu, servodatsektora, dávvira “eallima”, sisdoalu ja áigodaga. Dása gullá viidodat, man ortnegis lea ja vejolaš dárbbut maid ferte dalán bargat (njuoskkas, guohpa).

Lávki 1: Vuostáiváldin ja guiten.

Lávki 2: Proveniensa – Kártet objeavtta historjjá.

2.0 Sisaváldinčoahkkinn⁹

*Gieđahallat ja dokumenteret vejolaš háhken árvvoštallamiid.*¹⁰

Sisaváldinčoahkkimis galgá sisaváldinlávdegoddi árvvoštallat galget go dat vuostáiváldon objeavttat sisabidjot čoakkáldahkii dahje vejolaččat sisaváldot musea geavahusčoakkáldahkii. Maŋimuš namahuvvon inkluderejuvvo juogo geavahuvvot gaskkusteamis dahje rekvisihttán čájáhusein ráhkadan dihtii birrasa dahje dáhphusa dahje dan sullasačča.

Sáhtta leat buorre jus bargit čoakkáldathálddašeamis, gaskkusteamis ja giehtaduojis servet sisaváldinčoahkkimii, sihke ahte oažžut ollislašgova, ja maiddái čuvget daid ieš guđet geavahanperspektiivaid objeavttas. Nie oažžu musea eanet ollislaš árvvoštallan gova objeavttain mat bohte sisa museii. Sisaváldinčoahkkimis galgá sisaváldinlávdegoddi árvvoštallat vuostáiváldojuvvon objeavttaid ahte galget go dat váldojuvvot sisa čoakkáldahkii dahje vejolaččat lasihuvvot musea geavahusčoakkáldahkii.

Lea dehálaš garvit dahkamis maide mearrádusaid háhkangažaldagas dalle go objekta vuostáiváldo. Objekta ii galgga háhkamiidda lasihuvvot ovdal go sisaváldinlávdegoddi lea dahkan vuđolaš árvvoštallama. Go objekta merkejuvvo háhkamiidda de mielddisbuktá dat muhtun geatnegasvuodaid mat gusket stáhtusii ja viidásat gieđahallamii objeavttas – earret eará ferte dat mannat vuos luobahanproseassa čađa

jus dat maŋit áiggis čájehuvvo ahte árvvoštallan lei boastut.

Ideála livččii jus proveniens livččii lean váikkuheaddji fáktoriin go árvvoštallá sisaváldimiid dan fásta čoakkáldahkii. Mearrádus galgá čuovvut musea sisaváldin ja geatnegahttonguovlluid strategalaš dokumeanttaid.

3.0. Háhkan ja lasiheapmi

*Gieđahallat ja dokumenteret objeavttaid lassáneami ja gullelaš dieđuid musea čoakkáldagain ja vejolaš objeavttaid lasiheamis dan bissovaš čoakkáldahkii.*¹¹

Musea lea mearridan lasihit musea čoakkáldahkii vuostáiváldojuvvon objeavtta. Eaktun lea ahte ICOM njuolggadusat eai galgga rihkkovuvvot ja ahte dasa gávdno fágalaš diehtu daid juridihkalaš beliin go vuostái váldá objeavtta. Jus lea vejolaš de fertešii lasiheapmi merkejuvvot Primusa lasihanmodulii. Dat álkida viidásat fásta Primus registrerema.

Arkiivaid sisaváldin

Go váldá sisa arkiivaid de galgá devdojuvvot luobadanskovi masa galgaba guktot čáli nama sihke addi ja vuostáiváldi. Ráhkát geavahan soahpamuša, oamastus, ja vejolaš geahčadeami ráddjejumit. Registrere sisaváldima, sajádaga, dili ja eará olámutto dieđuid / árvvoštallamiid arkiivvas ja arkiivaskáhpain.

Álggat dan seammás doaimmaid (suddjet guohppaga vuostá/páhkken, jiekŋudit, bidjat njuoska ávdnasiid goikat). Geavat suddjenbiargasiid. Merke čielgasit guohpanaga páhkken(plastihka) ávdnasa.

Bija materiálaid vuostáiváldinlatnjii/divodanlatnjii. Fuolat fal ahte materiála bissu čoahkis dan álgohámis. Merke álot materiála dárkilis álgošajádaga go váldojuvvo olggos doaimmahan sivaidd geažil.

Govvamateriála sisaváldin

Buorre sisaváldinsoahpamuš ferte ráhkaduvvot go sisaváldá govaid. Das lea earálágan sisdoallu go dávviriid ja arkiivaid sisaváldinsoahpamušas. Soahpamušas čielggaduvvo gii lea govvideaddji, dahkkivuoigatvuohhta ja boahttevaš geavaheapmi.

3.1.1 Rutiinnat ja prosedyrat

Lávki 1: Eaiggátmolsun soahpamuš mas lea musea ovdasteaddji ja addi vuolláičálus, nu maiddái ahte addi lea diehttevaš musea eavttuin go objeavtta oamastus lotnašuvvá. Dat dávjá čatnasa viežžamii, objeavtta konteavsttalaš sadji museas ja objeavtta

⁹ Buhtte čuoggá1 dárogielat Spectrumas - Forberedelse til ervervelse

¹⁰ Čoakkáldathálddašeapmi standárda Spectrum 4.0

¹¹ Standard for samlingsforvaltning Spectrum 4.0: 2016, Kulturrådet

dábálaš geavaheapmi. Musea härve dahje ii goassege dohkket eavttuid mat leat dan guvlui ahte addi bidjá gáibádusaid vuostáiváldimii, eará lea jus dat lea áibbas erenoamáš. Ovdamearka dáhpáhusain lea gokko eavttut dohkkehuvvojit lea jus addi háliida leat anonyma addin.

Lávki 2: Aksešuvdnanummir addo go registrere Primus bokte.

Lávki 3: Dilálašvuodaárvoštallan.

Lávki 4: Buot dárbašlaš dokumeanttat beaiváduvvojit.

4.0. Sajusteapmi ja sirdin

Giedahallat ja dokumenteret informašuvnna dálá ja ovddit sajustemiin buot objeavttain maid musea hálddaša, vai musea oppa áigge sáhtta lokaliseret nammaduvvon objeavtta. Sajusteapmi lea muhtun definerejuvvon sadji gos muhtun objekta dahje objektačoakkáldat lea magasinerejuvvon dahje čájehuvvon.¹¹

Registreremis gitta magasineremii ja ovddos guvlui čájáhussii. Dát njuolggadus sihkarastá ahte álo diehtá gos dávvirat leat gávdnomis, juogo dat leat magasinain, čájáhusas, konserveremis dahje luikojuvvon eará institušuvdnii. Galget dan lassin gávdnot prosedyrat mo sirdin galgá dáhpáhuvat, man lágan doavdnji ja fievrrideapmi geavahuvo. Diet funkšuvnnat galget devdojuvot Primusii hálldahuslaš dáhpáhusaid vuollai dađi mielde go dat dáhpáhuvet.

Siskkáldas sirddašeami oktavuodas lea gal eanet das gitta man galle bargis lea čoakkáldaga ovddasvástáduš. Dan sáhtta álkit čoavdit go doallá beavdegirjji gosa merkejuvvojit gii lea váldán objeavtta magasinain, gosa dat galgá, manne sajusteapmi lea rievaduvvon ja gosa objeavtta sajusteapmi rievdaduvvui. Seamma láhkai fertešii maid merkejuvot go dat biddjojuvo ruovttoluotta.

4.1.1 Rutiinnat ja prosedyrat

Lávki 1: Registrere saji Primusii. Dalle sáhtta objekta álkit gávdnojuvot.

Lávki 2: Beaivádit jus objekta galgá sirdojuvot čájáhussii dahje luoikkahuvvot eará institušuvnnaide.

5.0 Katalogiseren

Giedahallat ja dokumenteret informašuvnna mii

identifisere ja čilge museaobjeavttaid. Dat sáhtta sisttisdoallat informašuvnna provenienass, háhkamis, aksešuvnnas, konserveremis, čájáhus, luoikahistorjá ja dálá ja ovddit sajustemiid. Buot informašuvdna ii leat bággu bidjat katalogii, muhto dat fertešii referere relevánta informašuvdnagálduide.¹³

Eanaš museat Norggas geavahit PRIMUS iežaset dáhtabásain go registrerejit objeavttaid; Sihke govaid ja dávviriid. Arkiiva dáhtabása lea ASTA. Jus museas ii leat beassan ASTA:i de ávžžuhuvvot geavahit excelárka. Katalogiseren ferte gehččojuvvot dynámalaš proseassan mii oppa áigge devdojuvo ja buoriduvvo dađi mielde go eanet informašuvdna gádnno ovttaskasobjeavttain, arkiivvain dahje oassečoakkáldagain. Dát njuolggadus lea dien láhkai laktojuvvon oktii njuolggadus 9:i Dokumentašuvdna ja plánen.

Ávžžuhuvvo čuovvut Primus ja ASTA prosedyraid registreremis ja arkiivvaid ráhkadeamis. Katalogiserema ektui leat kriteriat seamma Primusas seamma go dat mat leat čilgejuvvon rutiinnalaččat Spectrumas.

Arkiiva:

Okta váldoprinsihppa arkiivvaid ordnema ja registrerema oktavuodas lea ahte registrerejeaddji/vurkejeaddji bargu lea čilget arkiivva nu go dat álggus lei systematiserejuvvon ja geavahuvvon doaimma siste, - ii nugo registrerejeaddji/vurkejeaddji oaivvildit lea buoremusdan dan organiseret. Vurkejeaddji rolla lea eanaš gal dárkkisteaddjin ordnenbarggus ja geahččalit gávdnat arkiivva álgovuolggalaš systema(id). Registrerema oktavuodas galgá registrerejeaddji/vurkejeaddji geahččalit buoremus lági mielde čilget systematiserema ja ávdnasiid eallima. Máŋga oktavuodas, ja erenoamážit go lea priváhtaarkiiva, lea dat hui váttis. Dokumeanttat lea áiggiid mielde sirddašuvvon, ja proveniensa lea jávkan. Eará oktavuodain lea arkiiva dušše bázahus dan álgovuolggalaš arkiivvas. Dakkár oktavuodain ferte vurkejeaddji gávdnat praktihkalaš ja logalaš čovdosa.

Arkiiva govvamateriálaide ávžžuhuvvo čuovvut Riikkaarkiiva govvamateriálaid geavahallan njuolggadusaid. Válđoáššit lea ahte govvamateriálat mat leat biddjojuvvon eará arkiivamateriálaid gaskii áššiin dahje eará informašuvdnadoaimmaid oktavuodas, galget vurkejuvot iežaset oktavuodas.

Uhcit arkiivvain lea dábálaččat dušše muhtun unna logut máhpat, dahje moadde bovssa. Muhtun čoavdus sáhtta leat go váldá dábálaš arkiivaskovi ja álggaha barggu ovdageahččin bovssa ja barggilda maŋos guvlui, nu guhkká go dat ii bilit proveniensa.

Muhtun eará vuohki sáhtta leat go álggaha daid boarrásamos materiálain vuosttamuzžan ja barggilda

maŋjos guvlui máhpaiguin beaivemearit vuodđun dahje jagit goas materiálat leat ráhkaduvvon. Materiála mii lea logalaččat ráddjejuvvon (ovdamearkka dihtii máhpa siste, konvoluhta, páhkkejuvvon, čadnojuvvon, ee.) /laktojuvvon (ovdamearkka dihtii stivttaiguin, binderiiguin giddejuvvon, oktii máhccojuvvon) galget álo joatkagis ge leat ráddjejuvvon olggoš siste dahje máhpas. Systema arkiivvas galgá seailluhuvvot, ovdamearkka dihtii ahte materiála lea systematiserejuvvon ráidonummiriiguin, dáhtuid, áššiid, sáddejeddjiid mielde. Arkiivvat mat leat doaimmain báhcán mat leat doaimman guhkit áigge doppe sáhttet leat sierra systemat ieš guđetge áigodahkii. Dat maid galget vurkejuvot.

Govva

Govvamateriála galgá álot registrerejuvot man lágan materiála dat lea: negatiiva, positiiva dahje digitála govva. Dat lea dehálaš odđasisgeavaheamis ja vejolaš geavahasas.

5.1.1 Rutiinnat ja prosedyrat

Lávki 1: Vuodđudit objeaktanummira PRIMUSis/ASTA:s.

Lávki 2: Deavdde sisa nu ollu informašuvvna go lea vejolaš PRIMUSii/ASTAi.

Lávki 3: Ruossalasreferánssat leat dárbbaslaččat jus govvamateriála lea oassin sisabohtán arkiivvas.

6.0 Objavttaid luoikkahallan/luoikan/luokkaheapmi

Gieđahallat ja dokumenteret objavttaid luoikkaheamiid ja luoikamiid muhtun dihto áigodagas ja dihto áigumuššii, nu maiddá gieđahallat ja dokumenteret objavttaid luoikamiid musea visttiin / guovlluin.¹⁴

Dan čuoggá vuolde laktojuvvojit oktii golbma dan ovcci 9¹⁵ vuodđoprosedyrain SPECTRUMis: 3 Luoikkaheapmi, 17 Objavttaid luoikkahallan 18 Luoikan.

Vuđolažžan čoakkáldathálddašeamis galgá gávdnot ollesgovva gos buot objavttat leat čađa gaskka nu maiddá mat leat gávdnomis musea visttiin ja makkár eavttuiguin dat leat doppe. Dát njuolggadus lea reguleremen dan.

6.1.1 Rutiinnat ja prosedyrat

Oktasaš rutiidna objavttaid luoikkahallamis ja luoikkahemiin/luoikamis, maŋjimus namahuvvon manná guktui guvlui:

Lávki 1: Luoikkahallan / luoikan jearaldagaid meannudeapmi. Go háliida luoikat de váldá musea oktavuoda institušuvnnain dahje olbmuin geas háliida luoikat juoidá. Jearaldat galgá leat juridihkalaš gáibádus ja čuovvut musea njuolggadusaid. Objavttat galget dušše dolvojuvot musea visttiin / guovlluin albma dohkkeheami ja rivttes válddálačča bokte.

Lávki 2: Ráhkadit ja vuolláičállit soahpamuša ovdal go oktage objeakta dolvojuvvo sisa dahje olggos musea visttiin / guovlluin. Geavahit sierra skovi dan áigumuššii. Jus galgá dahkkot luoikkaheapmi dahje luoikan de galget luoikama eavttut ja luoikanáigodat boahit čielgasit soahpamušas. Luoikama bokte (guktuid guvlui) dahkkojuvvo dakkár árvoštallan ahte sáhttá go luoikkaheadji čađahit luoikkaheami eavttuid, earret eará dáhkádušgáibádusaid olles luoikanáigodahkii ja luoikkaheadji ferte duođastit iežas dáhtu ja máhttu fállat dohkálaš suodjaleami, sihkkarastima ja vurkkodeami objektii ja geatnegahttot čuovvut luoikkaheami eavttuid. Jus lea jearaldat luoikkaheamis de ferte vuostáiváldi guset ahte lea váldán ovddasvástádusa objavtta hálddašeamis. Ferte sihkkarastit ahte objeakta lea dárbbaslaččat merkejuvvon ja identifiserahahti. Soahpamušat galget arkiverejuvot musea arkiivii nu ahte lea álki gávdnat daid.

Lávki 3: Fievrrideapmi ja dáhkáduš sohpjojuvvo ja diŋgojuvvo dáhkáduš ja fievrrideami prosedyraid ektui.

Lávki 4: Informašuvdna objavtta sajusteamis musea katalogas beaiváduvvo (PRIMUS) vai lea álo álki diehtit gos dat ovttaskas objavttat álohii leat sajustuvvon. Dasa lasihuvvo maiddá informašuvdna luoikkaheadjis, luoikkahanáigodagas, luoikkahallama áigumušas ja vejolaš čájáhusbáikkiin.

7.0 Luobaheapmi, jávkadeapmi ja geahpedeapmi

Gieđahallat ja dokumenteret luobaheami (eaiggát molsun) dahje duššadit objavtta, nu maiddá eretváltit (virggálaš mearrádus ahte váldit objavtta olggos dan fásta čoakkáldagas).¹⁶

Sihke Spectrum ja ICOM musea ehtalaš njuolggadusat deattuhit ahte lea dárbbaslaš sierra prosedyraid ja njuolggadusaid luobaheapmái. Daid prosedyraid ektui lea dušše stivra, hoavda ja čoakkáldatovddasvástideaddji geat sáhttet mearridit galgá go muhtun ob-

¹⁴ Standard for samlingsforvaltning Spectrum 4.0: 2016, Kulturrådet

¹⁵ Álgo álggus ledje 8 vuodđoprosedyra, muhto SPECTRUM 5.0:s biddjojuvvui dat ovtta prosedyrii; Inventára hálddašeapmi; Inventory dan eaŋgalas giellaveršuvnnas.

¹⁶ Standard for samlingsforvaltning Spectrum 4.0: 2016, Kulturrådet

jeakta luobahuvvon vai ii. Dál han lea nu ahte museat juohke guovlluin leat sierra struktuvrrat mii guoská oamasteapmái, ja go ráhkada luobahan njuolggadusaid de ferte dan váldit vuhtii; nu maiddái fertejit čoakkáldagaid oamasteaddjit váldojuvvot mielde mearrádussii.

“Mearrádus ahte luobahit muhtun dávvira dahje gahppala, lea stivrra ovddasvástádus ovttasbargguin museahoavddain ja čoakkáldatovddasvástideddjiin. Sierra njuolggadusat gustojit museaide main lea čoakkáldagat aktiiva geavahusas.”¹⁷

Lea álot ovdamunni veardádallat alternatiiva čovdosiid ovdal go luobaha dahje duššada. Várra objeakta sáhtta heivet musea geavahusčoakkáldahkii? Gulas-kuddat leat go eará museat geat sáhtašedje dárbbasit objeavtta lea maid muhtun vejolašvuohta.

7.1.1 Rutiinnat ja prosedyrat

Lávki 1: Viežžama árvoštallan ferte mannat stivrra čađa ja / dahje čoakkáldaga oamasteaddji. Seamma guoská maid guhkitáiggeverkkodemiiide.

Lávki 2: Mearridanjoavkkus fertejit leat uhcimus golbma olbmo.

Lávki 3: Dahkkojuvvo manuálalaččat beaivegirji, ja jávkada objeavtta Primusis. Dát lea dat buoremus čoavddus dán rádjai, vaikke dat ge lea guhkin eret optimála: Objeavtta galgá dattetge sáhttit gávdnat vaikke dat ii šat gula čoakkáldahkii. Go buot objeavttat leat leamaš oassin čoakkáldagas lea oassin musea historjjás, ja proveniensa galgá seailluhuvvot goittotge.

Lávki 4: Objeavttat mat leat luobahuvvon galget registrerejuvvot daninassii ja lassáneamilogahallamii ja katalogii.

Lávki 5: Mearrádus ferte vuodustuvvot. Eaiggádeami sihkarvuohta ferte čielggaduvvot ovdal go objeakta luobahuvo, duššaduvo dahje árvoštallojuvvo eretváldot.

Lávki 6: Buot lávkkat proseassas galget dokumenterejuvvot.

8.0 Fievrrideapmi, dáhkádus ja garantiijaortnegat

*Gieđahallat ja dokumenteret objeavttaid fievrrideami maid musea ollásit dahje belohahkii hálddaša. Dan lassin fuolahit ahte dáhkádusdárbbut čatnašuvvet museaobjeavttaide, juogo dat gullet dan fásta čoakkáldahkii dahje museas lea gaskaboddosaš ovddasvástádus dain (luokkaheami dahje vurkkodeami bokte), vuhtiiváldojuvvojit.*¹⁸

Dát prosedyra lea oktavuodas objeavttaid sirdin ja sajusteami rutiinnain, ja dávjá lea seamma olmmoš gii gieđahallá olles proseassa. Dan sivas leat válljen časkit oktii daid prosedyraid. Sáhtta leat ávkálaš dárkkistit makkár dáhkádus museas lea vai lea sihkar ahte dat gokčá buot dárbbaslaččaid. Muhtun dáhkádusfitnodagain lea sierra fokus ovdamearkka dihtii kulturhistorjjálaš dávviriidda.

Dan lassin ávžžuhat mii geavahit ámmátlaš fievrridanfitnodagaid dahje budbálvalusaid jus objeakta galgá fievrriduvvot guhkit mátkkiid. Juoidá eará mii sáhtta leat maid dehálaš muitit go jurddaša makkár objeaktamálle galgá sirdojuvvot, erenoamážit mo objeakta galgá páhkkejuvvot. Ovdamearkka dihtii fievrrideapmi dihto meari čitnasárgosiid muhtun magariinnas ovta čájáhussii. Dakkár sirdima bokte sáhtta leat buorre jurdilastit man bures sárgosat girdet fievrrideami ja mo daid buoremusat suodjala lihkodeami vuostá fievrrideamis.

8.1.1 Rutiinnat ja prosedyrat

Lávki 1: Fievrrideami skovi ja dáhkádusa deavdá musea, luokkaheaddji ja fievrridanovddasvástideaddji.

Lávki 2: Čielggadit luoikkaheddjiin ja dáhkádusfitnodagain supmis ja áigodagas man ovddas luoikkaheaddji galgá máksi dáhkádusa.

Lávki 3: Beaivádit informašuvvna sistemii; objeavtta ja magariidna/čájáhus Primus modul.

Lávki 4: Dokumenteret objeavtta dili ovdal fievrrideami.

9.0 Dokumentašuvvna plánen

*Buoridit kvalitehta čoakkáldaga informašuvvnnas dan bokte go dokumentere odđa informašuvvna objeavttain mat leat juo gávdnomis čoakkáldagain.*¹⁹

Beaiválaš museabarggus bohtá álo ovdán odđa informašuvvna objeavttain ja oassečoakkáldagain ja dan fásta museačoakkáldagas. Dat sáhtta dáhpáhuvat go iniciatiiva bohtá musea gallestalliin, Digitála Musea bokte dahje eará neahttavuđolaš vuogádagain, prošē-

¹⁷ 4 Ansvar for avhending – ICOMs retningslinjer for museumsetikk pkt 2.14 Ansvar for avhending

¹⁸ Standard for samlingsforvaltning Spectrum 4.0: 2016, Kulturrådet

¹⁹ Standard for samlingsforvaltning Spectrum 4.0: 2016, Kulturrådet

avttaid bokte, dutkamis, gaskkusteamis, arkiivvaid dárkkisteami bokte ee.

Lea dakkár vuoddoássi ahte museas lea muhtun lágan systema mii fáŋge ja systematisere dan lágan informašuvnna vai dat laktojuvvo rivttes objektii ja boahá sisa musea katalogii (PRIMUS). Lea dán maid dat retrospektiiva dokumentašuvdna gal galgá sihkarastit. Dat prosedyra lea obbalaččat seailluhuvvon SPECTRUMii, dan namma lea 21 Retrospektiiva dokumentašuvnna, gos leat dušše smávva heiveheamit min museaide. Lea okta dan ovcci primáraprosedyras.

Retrospektiiva dokumentašuvdna lea informašuvnna beaivádeami birra mii lea čoakkáldagas vai kataloga (PRIMUS) sisttisoallá álohii buot dieđuid ieš guhtet ge objeavttain. Dat lea čadnojuvvon katalogiseremii ja inventáradárkkisteapmái.

9.1.1 Rutiinnat ja prosedyrat

Vai álkida hohppos museaárgabeaivvi de juhkkujuvvo dat guovtti dássái:

Systemáhtalaš retrospektiiva dokumentašuvdna kárten dárbbut:

Lávki 1: Kártet dokumentašuvdnaproseassa maŋášvuoda ieš guđet guovlluin. Gokko váilu relevánta informašuvdna ja makkár informašuvdna lea mii váilu. Dokumenteret dan čálalaččat, beaivádit dássidis gaskkaid musea plánadagu.

Lávki 2: Ráhkát čálalaš plána vai beasat áigedássái musea maŋášvuodain.

Lávki 3: Mana čađa ja heivet plána dássidis gaskkaid. Ráhkádit čálalaš árvvoštallamiid stáhtusis ja divodit plána.

Giedahallat čoakkáldaga odđa dieđuid mat bohtet sisa:

Lávki 1: Geavat musea retrospektiiva dokumentašuvdna skovi ja deavdde sisa dieđuid dasa. Fertet leat dárkil luottaidguoddimis vai juohke okta gii bargá čoakkáldagain sáhtta laktit informašuvnna rivttes objektii. Lasit fal oktavuodadieđuid vejolaš informánttain.

Lávki 2: Kvalitehtasihkarastit dieđuid nu bures go lea vejolaš.

Lávki 3: Beaivádit musea kataloga (PRIMUS) odđa informašuvnnain. Muite fal čujuhit gálduide.

10.0 Čoakkáldagaid konserveren ja seailluheapmi

*Giedahallat ja dokumenteret gáhtendoaimmaid, aktiiva ja eastadeaddji konserveren.*²⁰

Dábálaččat gal ii gávdno bargi gii lea tehnikkalaš konserváhtor smávva dahje gaskasturrodát museaovttadagain, nu ahte buot dábalaš konserveren mii dáhpáhuvá lea dábálaččat eastadeaddji konserveren. Muhtun dáhpáhusain sáhtta ohcat sierra prošeaktadoarjagiid olggaldas ruhtagálduin vai sáhtta čađahit hohppos doaimmaid. Njuolggadus lea heivehuvvon dan dillái ja fokusere eastadeaddji konserveremii, álkes dilálašvuodaárvoštallan ja dokumenteren doaimmain ja vai álkit gádná daid fas.

Arkiiva:

Arkiiva gáhttenárvoštallama bokte ferte geahčádit regionála priváhtaarkiivvaid gáhttenplánaid ja musea iežas plánaid. Olles arkiivabihtát dahje mas leat eanaš dušše govat, galget leat magasiinnas main lea biggoheapmi mii lea erenoamážit heivehuvvon govaid. Buot doavnnjit galget leat ráhkaduvvon sivrrahis ávdnasis.

Njađđasat, plastihka, teipa ja ruosta stivttat váldojuvvojit eret. Buorre njuolggadus lea ahte álot váldá eret stivttaid mat leat boarrásat go 50 jagi. Ruosta stivttat galget álot váldot eret. Duolva materiála galgá kustejuvvot ja/dahje novkojuvvot vároegasat musea novkkiin. Fuolat fal ahte logalaš ráddjejumit ja materiálaid gaskavuodát seailluhuvvojit. Okta dábalaš logalaš ráddjejumit lea materiála mii lea leamaš gittalagaid njađđásiiguin. Dákko sáhtta njađis buhttejuvvot báberolgožiin.

Govva:

Fotografalaš materiála gos lea glássa vuoddomateriála dahje oassin čájáhagas, ja negatiiva filbma, ferte dábálaččat vurkejuvvot sierra.

Buot govat galget oažžut odđa, sivrrahis doavnnji ja registrerejuvvot iežas oktavuhtii. Jus museas ii leat magasiidna heivehuvvon govvamateriálaide galget buot govvamateriálat sajustuuvot arkiivii iežas ráidočatnosiiguin. Govvamateriála ii galgga sirrejuvvot eret arkiivvas ovdalgo dat lea čađa gehččojuvvon ja registrerejuvnon. Bivdde ráđi govva-vurkejeaddjis proseassa vuolde.

10.1.1 Rutiinnat ja prosedyrat

Lávki 1: Kárte arkiiva dárbbuid dahje eastadan konserveremiid. Sáhtta leat oassin čađamannamis / čoakkáldat revisuvnnas dahje dalle go akuhtta dárbbut čuožžilit.

²⁰ Standard for samlingsforvaltning Spectrum 4.0: 2016, Kulturrådet

Lávki 2: Árval vejolaš doaimmaid: ovdamearkka dihtii: Sirdojuvvo heivvolabbot latnjii (eastadeaddji konserveren) dahje háliida teknihkalaš vurkejeaddji árvoštallama (aktiiva konserveren).

Lávki 3: Jus lea dárbu: Bivdde objeavtta eaiggádis lobi čadahit doaimmaid. Min dáhpáhusas leat eaiggádat ieš guđet gielddat / museasearvit.

Lávki 4: Čađat eastadeaddji konserverendoaimmaid nu go lea vejolaš dahje bivdde veahki teknihkalaš vurkejeaddjis.

Lávki 5: Beaivát ja bajásdoala dokumentašuvvna konserverendoaimmain. Daga dokumentašuvvna olámudui objeavtta katalogačálihea Čuovvovažžan bohtet heivehuvvon njuolggadusat mat leat boađusin proš-

aktabargojoavkkus. Muhtun prosedyrat leat sihkkojuvvon dahje leat ovtastuvvon vai dahká beaivválaš čokkáldathálddašanbarggu álkit ja njuovžilabbot unnit museaovttadagain. Juohke okta njuolggadus lea vuos presenterejuvvon álggos vuos definišuvnnain ja de čilgehusain. Vuollečuoggán bohtet gullelaš rutiinnat ja prosedyrat. Arkiiva lea eanaš njuolggadusain gieđahallon sierra oassin.

Referanssat

Dawson, Alex og Susanna Hillhouse. (2016). *Standard for samlingsforvaltning Spectrum 4.0*. Oslo: Kulturrådet.

Finmark Fylkeskommune. (2017). *Regional Bevaringsplan for privatarkiv i Finnmark 2017- 2027 – En guide til helhetlig samfunnsdokumentasjon*. Vadsø: To Typer.

Norsk ICOM. (2014). *ICOMs retningslinjer for museumsetikk - 2.14 Ansvar for avhending*. (E. Koren, Overs.) Oslo: Framdrift Design Agency.

Doahpagiidčilgen

1. Njuolggadusat

Organisašuvnnas galgá leat čálalaš policy/čálalaš njuolggadusat, mat čujuhit ruovttoluotta ulbmiliidda ja gustojeaddji standárdaridda. Njuolggadusat galget čájehit daid juridihkalaš, dohkkehuvvon njuolggadusaid ja dat ehtalaš gáibádusat mat leat vuodđun čoakkáldat hálddašeapmái. Vejolaččat: Bajimus ulbmilat ja áigumušat organisašuvnnas, man jođihus lea formuleren.

2. Višuvdna

Govvet mo organisašuvdna háliida leat boahtte áiggis. Muhtun bajit ulbmil man guvlui organisašuvdna bargá/fajuha.

3. Čoakkáldathálddašanplána

Aktivitehta ráidu man ulbmilin lea fuolahit čoakkáldaga. Dat inkludere organisašuvnna policy, sihkkarastindoaimmat, magasineren, čorgen, bajásdoallan, giedahallan, dáhkádus, áibmomolsun, čájáhusat ja luoikan, konserveren, rekvisihta ja risikoárvoštallan. (Spectrum) vejolaččat: Čadahit čoakkáldatseailuheami nu ahte dat lea effektiivva ja mii heive čoakkáldaga organisašuvnna ulbmiliidda mas lea čoakkáldatovddasvástádus.

4. Čoakkáldatplána

Čoakkáldatplána lea dokumentašuvdna njuolggadusain mat leat čadnojuvvon aktivitehtii mii guoská čoakkáldahkii.

5. Sisačoagginplána

Konkrehta plánat gos sisačoaggin doaimma galgá čujuhuvvot plánaáigodahkii. Nu maiddái čielga njuolggadusat musea fokusii dan áigodahkii masa sisačoagginplána guoská.

6. Strategijja

Čilge gosa áigu mannat guhkit áigodahkii ja man láhkai dohko beassá. Organisašuvnna ovddos guvlui ulbmil ja plána mo dat galgá ollašuvvat.

7. Resurssat

Čájehit musea ekonomijja, bargiid ja vejolaš ovtasbargu eaktodáhtolaččaiguin.

8. Doaimmaplána

Strategalaš doaimmat mat galget dahkat vai mii sáhttit ráhkadit mihttui.

9. Organisašuvdnastruktuvra

Ovdanbuktit mo organisašuvdna lea bajás ráhkaduvvon vai addá áddejumi dahje ipmárdusa siskkáldas geavaheddjiide nu go bargit ja jođiheaddjit, muhto maiddái olgguldas geavaheddjiide ja almmolaš eiseválddiide, kundariidda ja buvttadeddjiide.

10. Etihkka

Musea guottut ja áddejupmi dahje ipmárdus daid juridihkalaš ja servodatlaš ovddasvástádusain mo hálddašit oktasaš kulturárbbi.

11. Servodatrolla

Guovlu ja áigumušat musea ođadeamis, ahte musea speadjalastá dan servvodaga mas dat lea oassin. Go lea premissabuvttadeaddji reflektore musea perspektiivvaid ja duohtavuoda girjái vuoda. (St.meld.49)

12. Čoakkáldatovddideapmi

Čoakkáldaga historjá, sisdoallu ja čoakkáldaga viidásat sisačoaggin plánat mat čuvvot musea čoakkáldaga hálddašanplánaid.

13. Musea

Musea lea permanenta, buohkaide ávkin institušuvdna mii lea servodaga ja servodatovdaneami bálvalusas mii lea rabas buohkaide. Musea lea dakkár mii čohkke sisa, konservere, dutká ja gaskkusta ja čájeha vuoihjalaš gálduid dieđu olbmui ja birrasis mii lea studerema, oahpahusa ja hervvoštallama várás. (ICOM: 2006)

14. Eaiggátoktavuohta/rievttit

Oktavuoha gaskkal eaiggáda- ja doaimmaorganisašuvnna.

15. Njuolggadusat

Dokumenteret musea juridihkalaš stáhtusa, dan oasseulbmiliid, ja ahte dat lea bissovaš ja buohkaide ávkin institušuvdna.

16. Miššuvdna

Miššuvdna lea juoidá mii oanehaččat čilge makkár doaimmas dat lea sáhka, maid mii bargat.

Giitosat:

KULTURRÅDET

Arts Council
Norway

